

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att ta plats som läsare

Om mötet mellan kropp, plats och text i betydelseskapandet

Per Holmberg

Nordisk SFL-workshop 8, den 12-13 november 2012
Syddansk Universitet, Odense

Skrift ändrar interpersonella förutsättningar

Skrift ändrar interpersonella förutsättningar

TAL

- relation mellan kroppar

SKRIFT

- relation till skriftartefakt

Skrift ändrar interpersonella förutsättningar

TAL

- relation mellan kroppar
- relation mellan kroppar tillåter rörelse i rummet

SKRIFT

- relation till skriftartefakt
- relation till skriftartefakt begränsar rörelsefrihet (= plats)

Skrift ändrar interpersonella förutsättningar

TAL

- relation mellan kroppar
- relation mellan kroppar tillåter rörelse i rummet
- relationen kan i princip vara icke-hierarkisk

SKRIFT

- relation till skriftartefakt
- relation till skriftartefakt begränsar rörelsefrihet (= plats)
- relationen är principiellt assymmetrisk: skriftartefakten kräver ständigt respons, svarar sällan, men är lättare att "lura"

Två exempel

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Teoretiska fragment

Teoretiska fragment

- “Space is fundamental in any form of communal life; space is fundamental in any exercise of power”
(Foucault 1984)

Teoretiska fragment

- “Space is fundamental in any form of communal life; space is fundamental in any exercise of power” (Foucault 1984)
- “Public signs both reflect and regulate the structure of the space in which they operate.” (Blommaert & Huang 2010: 3)

Teoretiska fragment

- “Space is fundamental in any form of communal life; space is fundamental in any exercise of power” (Foucault 1984)
- “Public signs both reflect and regulate the structure of the space in which they operate.” (Blommaert & Huang 2010: 3)
- ”Läsakten har formen av ett övergrepp, den utgör ett ’symboliskt våld, gentemot det bara existerar ett enda vapen: att vägra läsa.” (Svenbro 1999: 20)

Teoretiska fragment

- “Space is fundamental in any form of communal life; space is fundamental in any exercise of power” (Foucault 1984)
- “Public signs both reflect and regulate the structure of the space in which they operate.” (Blommaert & Huang 2010: 3)
- ”Läsakten har formen av ett övergrepp, den utgör ett ’symboliskt våld, gentemot det bara existerar ett enda vapen: att vägra läsa.” (Svenbro 1999: 20)
- ”...it [space] is semiotically construed and coordinated by the [interpersonal] exchange processes (Thibault 1994: 63)

Skrift reglerar rummets sociala struktur

Skrift reglerar rummets sociala struktur genom

1. att anvisa läsare plats
2. att begränsa läsarens rörelsefrihet
3. att ta läsarens röst i anspråk
4. att kräva läsarens respons

Runstenen

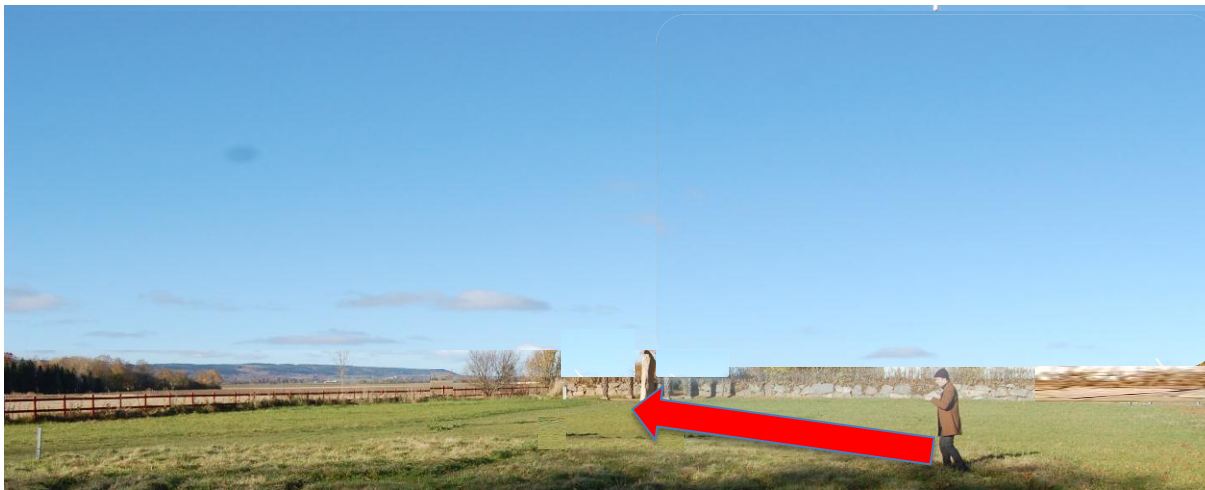
1. Hur läsaren anvisas plats

1. Hur läsaren anvisas plats

1. Hur läsaren anvisas plats

1. Hur läsaren anvisas plats

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

3. Hur läsarens röst tas i anspråk

3. Hur läsarens röst tas i anspråk

that sagum
threttaunda ...

sägom (dvs. låt oss
säga) det
för det trettonde ...

3. Hur läsarens röst tas i anspråk

... hvariR tvaiR tigiR
kunungaR satin ...

...var tjugo
konungar satt ...

4. Hur läsarens röst tas i anspråk

... at siolundi
fiagura vintur ...

... på Själland
under fyra vintrar...

3. Hur läsarens röst tas i anspråk

4. Hur läsaren krävs på respons

4. Hur läsaren krävs på respons

Ja, var satt
de tjugo
kungarna
egentligen?

4. Hur läsarens krävs på respons

påstående	→ bekräftelse
påstående	→ bekräftelse
upppmaning [fråga: vilka ...?]	→ svar
upppmaning [fråga: vem ...?]	→ svar
påstående	→ bekräftelse
påstående	→ bekräftelse
upppmaning [fråga: var ...?]	→ svar
upppmaning [fråga: vilka ...?]	→ svar
upppmaning [fråga: vem ...?]	→ svar
upppmaning [fråga: åt vilken ...?]	→ svar
[...]	
upppmaning [åkallan]	→ åkallan

4. Hur läsarens krävs på respons

påstående

påstående

upppmaning [fråga: vilka ...?]

upppmaning [fråga: vem ...?]

påstående

påstående

upppmaning [fråga: var ...?]

upppmaning [fråga: vilka ...?]

upppmaning [fråga: vem ...?]

upppmaning [fråga: åt vilken ...?]

[...]

upppmaning [åkallan]

→ bekräftelse

→ bekräftelse

→ svar

→ svar

→ bekräftelse

→ bekräftelse

→ svar

→ svar

→ svar

→ svar

→ åkallan

HÄR

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Skrift skapar plats

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Skrift skapar plats

HÄR

INTERPERSONELLT

Skrift skapar plats

HÄR
HÄR
HÄR

TEXTUELLT
INTERPERSONELLT
IDEATIONELLT

Skrift skapar plats

Skrift skapar plats

INTERPERSONELLT:

Efter Vämod står dessa runor

[BEKRÄFTA HÄR!]

Sägom var tjugo konungar satt på Själland

[SVARA HÄR!]

Skrift skapar plats

INTERPERSONELLT:

Efter Vämod står dessa runor

[BEKRÄFTA HÄR!]

Sägom var tjugo konungar satt på Själland

[SVARA HÄR!]

IDEATIONELLT:

Efter Vämod står [HÄR] dessa runor

Skrift skapar plats

INTERPERSONELLT:

Efter Vämod står dessa runor

[BEKRÄFTA HÄR!]

Sägom var tjugo konungar satt på Själland

[SVARA HÄR!]

IDEATIONELLT:

Efter Vämod står [HÄR] dessa runor

...tjugo konungar satt [DÄR] på Själland

Skrift skapar plats

INTERPERSONELLT:

Efter Vämod står dessa runor
[BEKRÄFTA HÄR!]

Sägom var tjugo konungar satt på Själland
[SVARA HÄR!]

IDEATIONELLT:

Efter Vämod står [HÄR] dessa runor

...tjugo konungar satt [DÄR] på Själland

TEXTUELLT:

Efter Vämod står [HÄR] dessa runor

Klassrummet

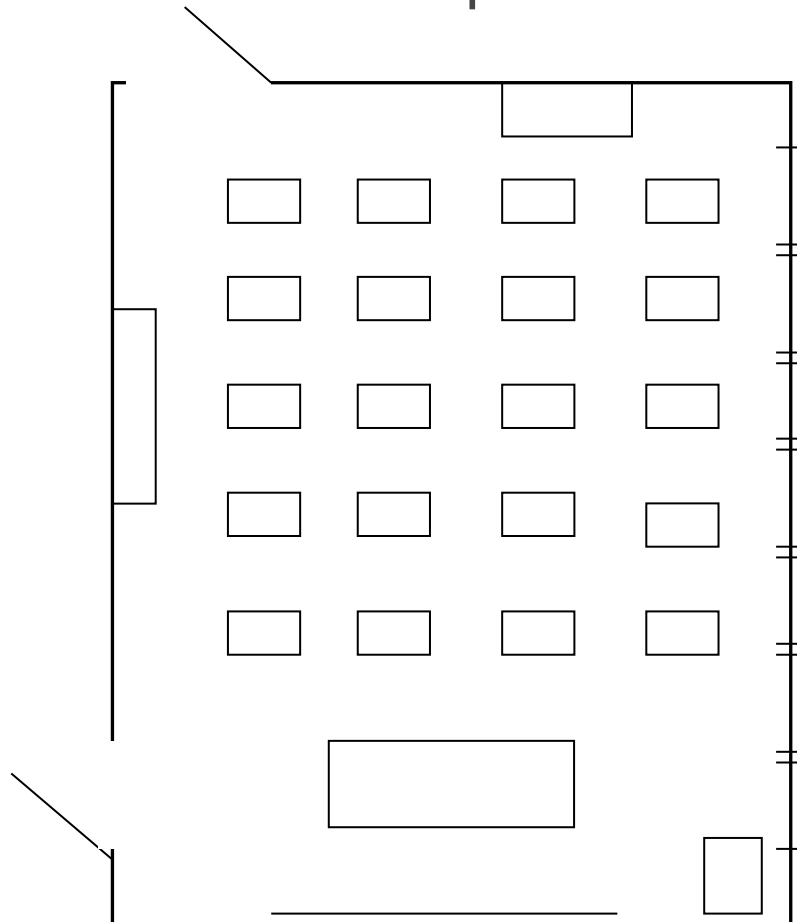
1. Hur läsaren anvisas plats

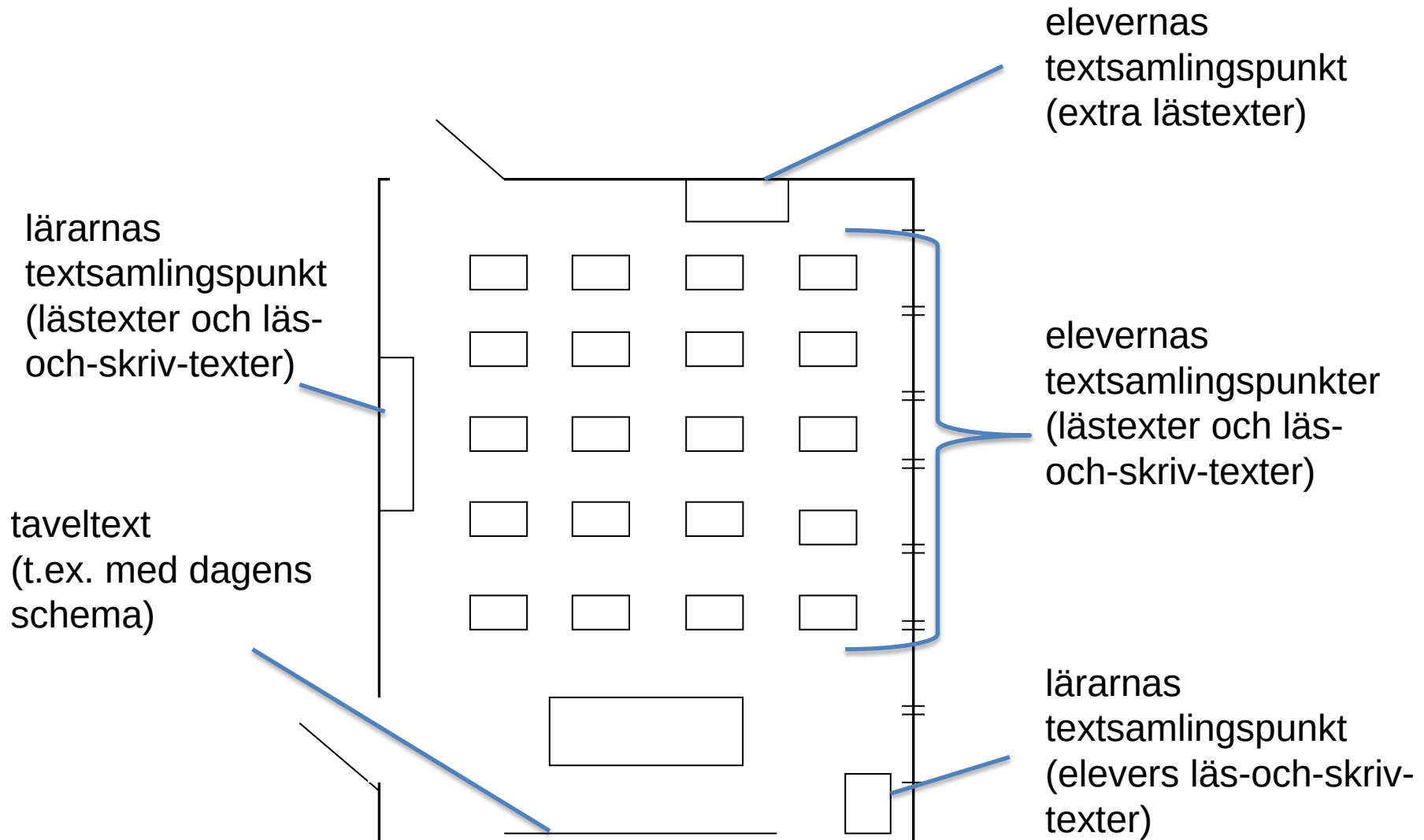

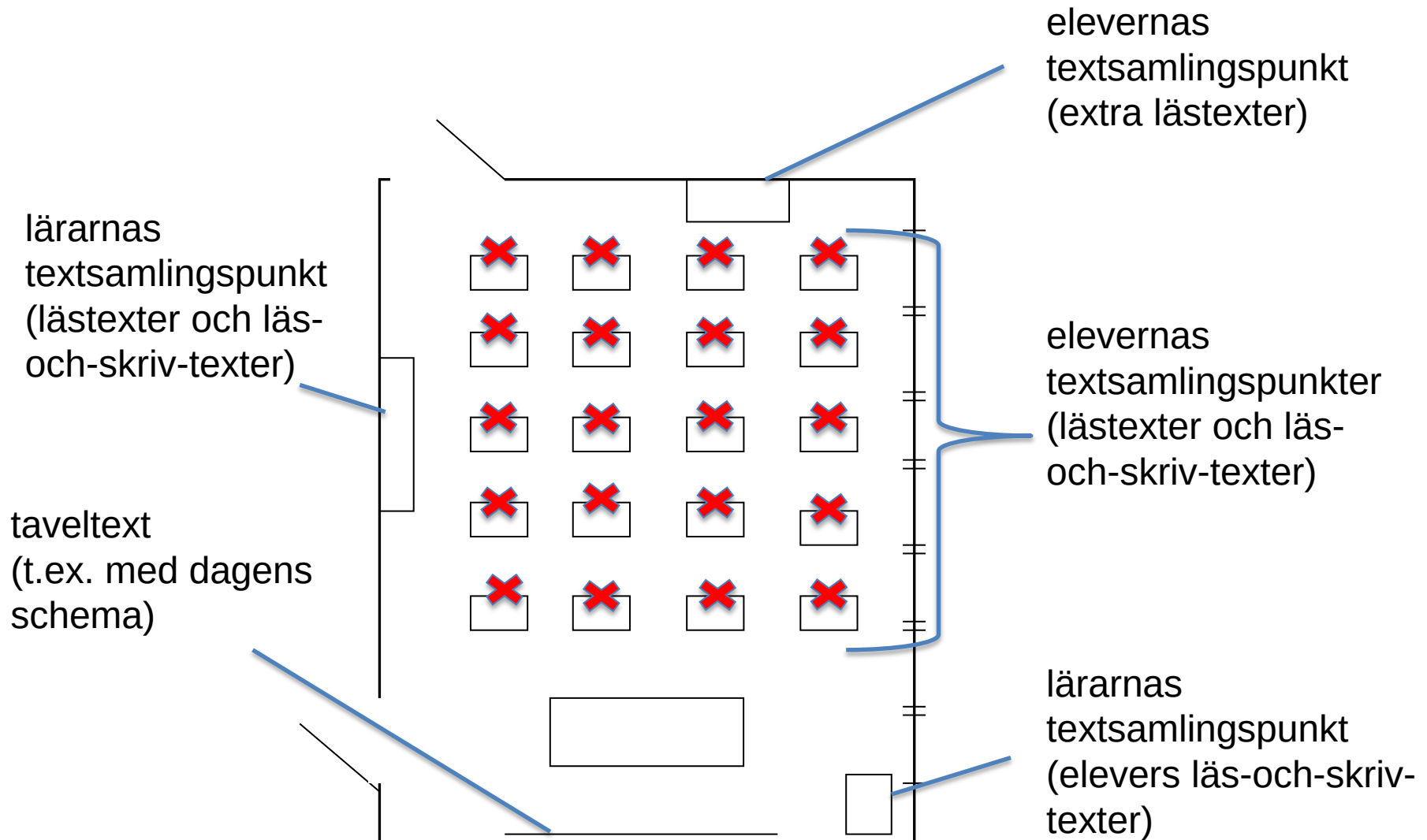
1. Hur läsaren anvisas plats

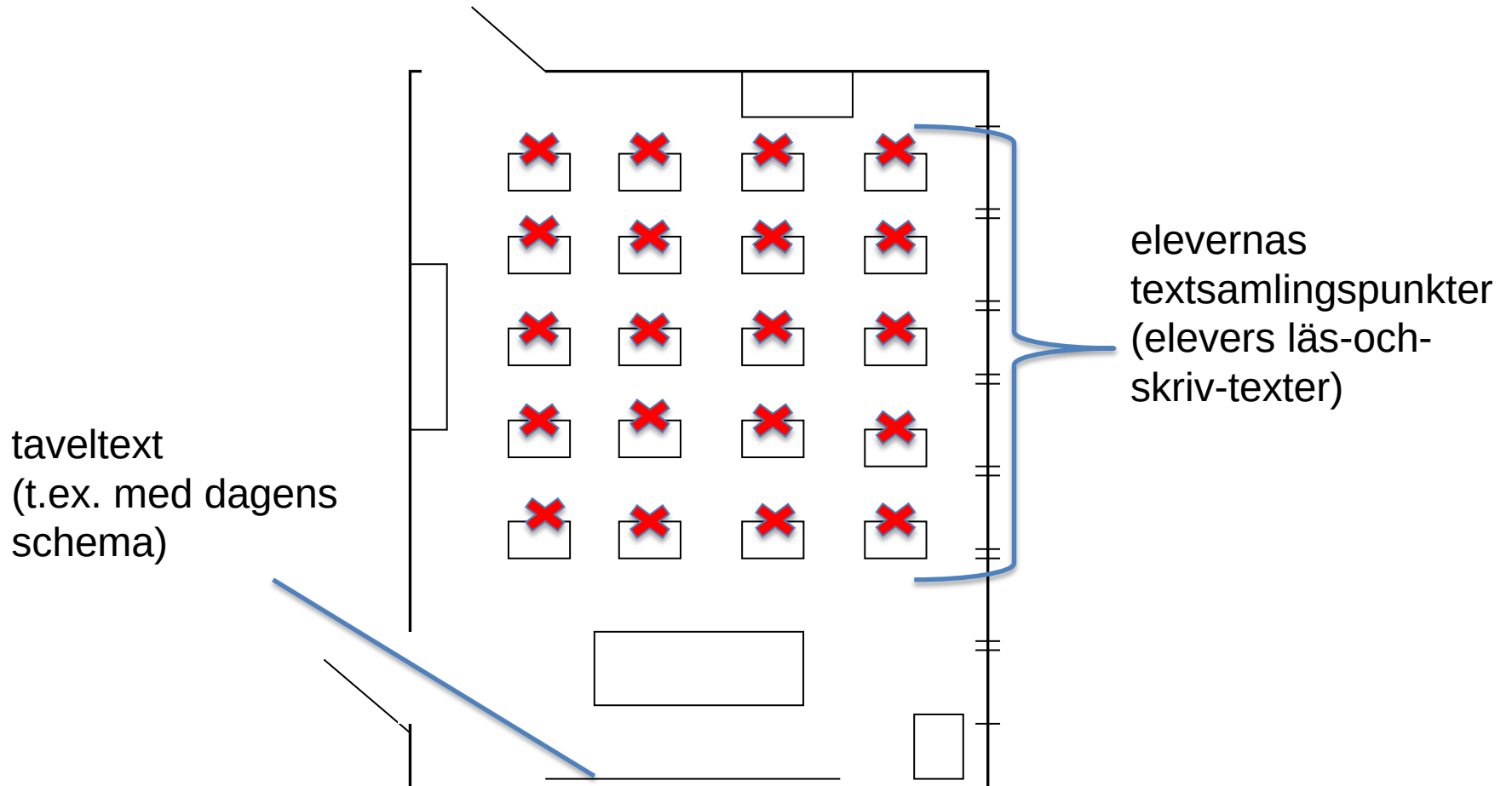

1. Hur läsaren anvisas plats

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

Händer och penna mot "läs-och-skrivtext"

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

Händer och penna mot "läs-och-skrivtext"

Blicken växlar till "lästext"

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

Händer och penna mot "läs-och-skrivtext"

Blicken växlar till "lästext"

Fötterna undviker markkontakt

2. Hur läsarens rörelsefrihet begränsas

Läraren kommer vid tecken på att
läsarbete upphört
t.ex. handuppräckning,
för mycket (eller för lite) rörelser
eller tal

3. Hur läsarens röst tas anspråk

3. Hur läsarens röst tas anspråk

elevers
växelvisa
högläsning

sång

talkör

härming av läraren

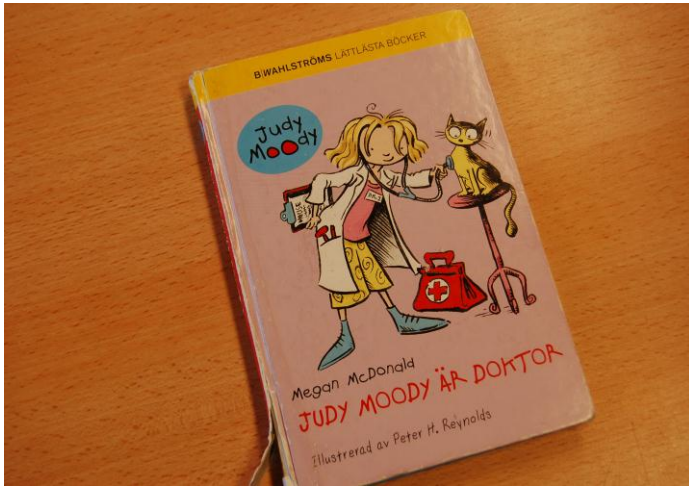
lärarens
högläsning

4. Hur läsaren krävs på respons

4. Hur läsaren krävs på respons

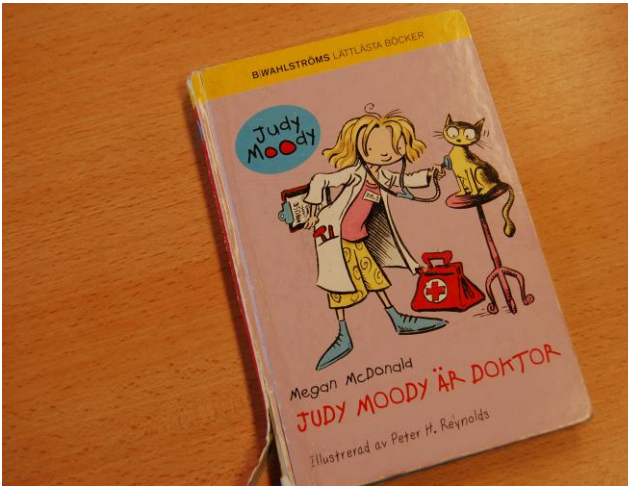

Lästext

Utspelsdrag: påståenden
(frågor/uppmaningar
sällan till läsaren)

Respons: notering i boklista

4. Hur läsaren krävs på respons

Lästext

Utspelsdrag: påståenden
(frågor/uppmaningar
sällan till läsaren)

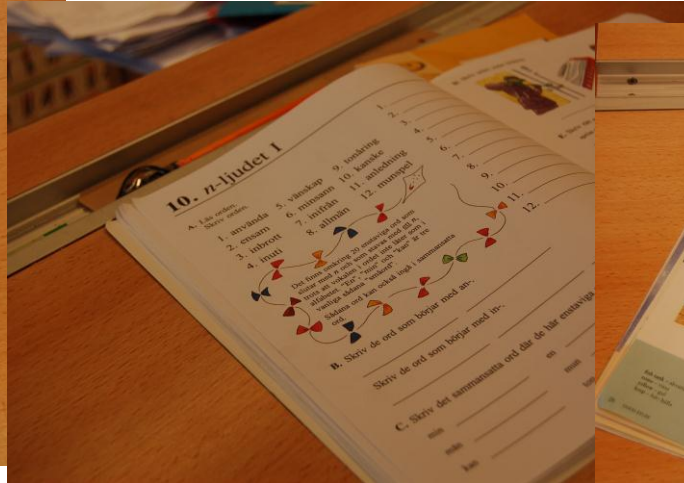
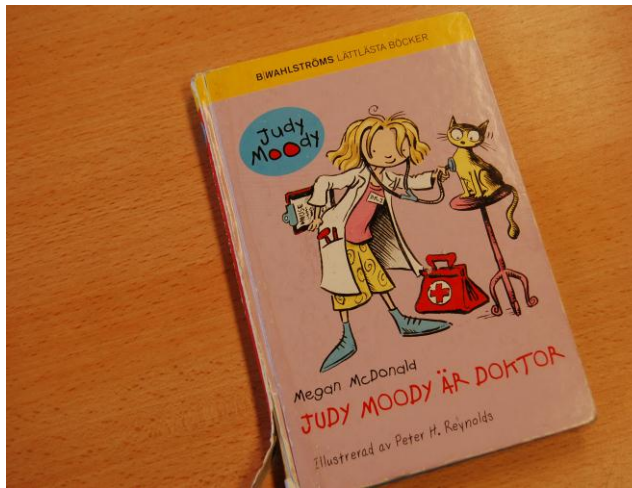
Respons: notering i boklista

Läs-och-skriv-text

Utspelsdrag:
frågor/uppmaningar

Respons: svar på tom rad

4. Hur läsaren krävs på respons

Lästext

Utspelsdrag: påståenden
(frågor/uppmaningar
sällan till läsaren)

Läs-och-skriv-text

Utspelsdrag:
frågor/uppmaningar

Respons: svar på tom rad

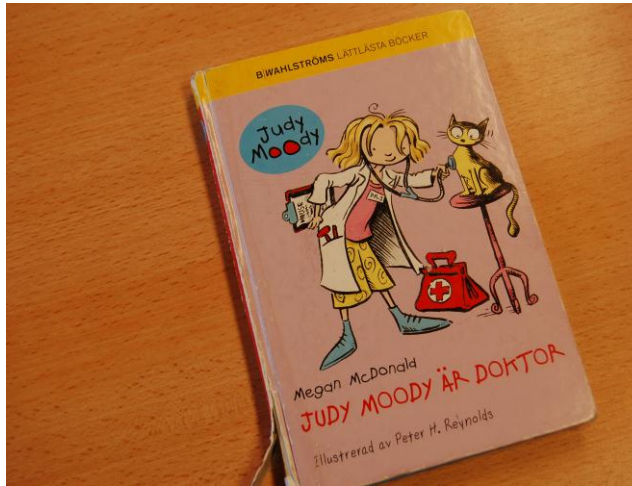
Respons: notering i boklista

Lästext med skrivtext

Utspelsdrag: påståenden
följs av frågor/uppmaningar

Respons: svar i separat häfte

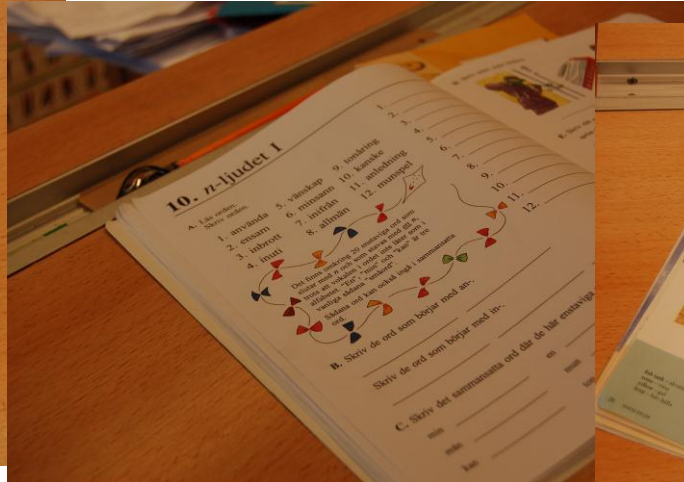
4. Hur läsaren krävs på respons

Lästext

Utspelsdrag: påståenden
(frågor/uppmaningar
sällan till läsaren)

Respons: notering i boklista

Läs-och-skriv-text

Utspelsdrag:
frågor/uppmaningar

Respons: svar på tom rad

Lästext med skrivtext

Utspelsdrag: påståenden
följs av frågor/uppmaningar

Respons: svar i separat häfte

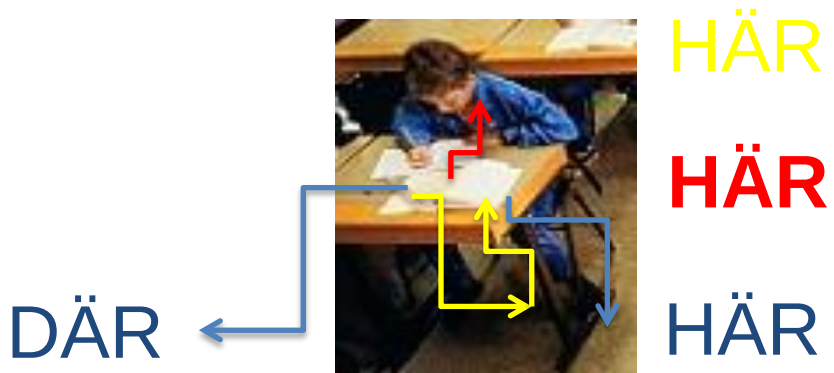

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Skrift skapar plats

Skrift skapar plats

Skrift skapar plats

HÄR

LÄS, SKRIV, SJUNG, SVARA, BEKRÄFTA
HÄR!

Skrift skapar plats

HÄR

~~HÄR~~

LÄS, SKRIV, SJUNG, SVARA, BEKRÄFTA
HÄR!

Skrift skapar plats

HÄR

"HÄR"

LÄS, SKRIV, SJUNG, SVARA, BEKRÄFTA
HÄR!

En snickargubbe här bor i staden ["HÄR"],
han snickrar saker till alla barnen.

Skrift skapar plats

HÄR

LÄS, SKRIV, SJUNG, SVARA, BEKRÄFTA
HÄR!

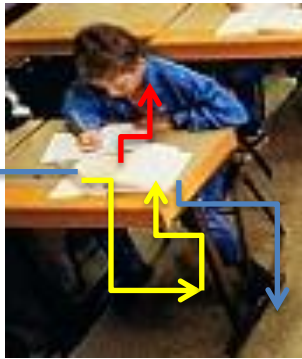
"HÄR"

En snickargubbe här bor i staden ["HÄR"],
han snickrar saker till alla barnen.

Bohuslän

Ett populärt sommarnöje bland barnen
[DÄR] i Bohuslän är att fiska krabbor.

Skrift skapar plats

HÄR

HÄR

"HÄR"

DÄR

Hur lång är krokodilen [HÄR]?

LÄS, SKRIV, SJUNG, SVARA, BEKRÄFTA
HÄR!

En snickargubbe här bor i staden ["HÄR"],
han snickrar saker till alla barnen.

Bohuslän

Ett populärt sommarnöje bland barnen
[DÄR] i Bohuslän är att fiska krabbor.

Skrift skapar plats

